

boeken ▾

oor
13.
via

Tot voor kort waren Sophocles, Euripides, Pseudo-Apollodorus, Diodorus Siculus en Pausanias de belangrijkste bronnen voor het verhaal van Hyllos. Met dit oorspronkelijke werk voegt Altena zich in dit illustere rijtje. In de uitgave die hier onder beschouwing is, krijgen we zijn vertaling uit 2006 van Euripides' *Smekelingen* er bijna gratis bij. Nog meer theatrale democratie en politieke thematiek. Jammer dat wanneer u dit leest, de Europese verkiezingen 2014 alweer achter de rug zijn. In 2015 zullen evenwel weer Provinciale Statenverkiezingen gehouden worden. Wij zijn gewaarschuwd. Kiezen wij voor demagogie of voor oprechte democratische idealen? Altena stelt in deze uitgave de vraag met de juiste distantie.

n
ner
dra.
heid
dan
a,
es

Michel Buijs

Hij
s de

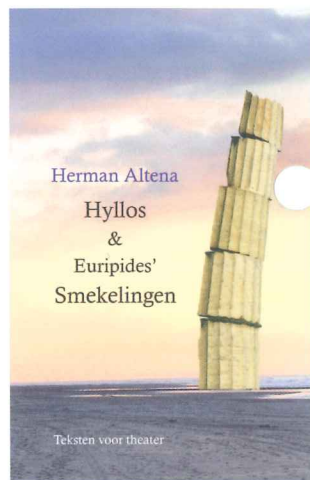
[Henk Singor, Sicilië in de Oudheid. De Griekse periode \[Zenobiareeks 2\]. Uitg. Verloren, Hilversum 2013.](#)
[Ingenaaid 144 p. ISBN 978 90 8704 386 5 € 15,-](#)

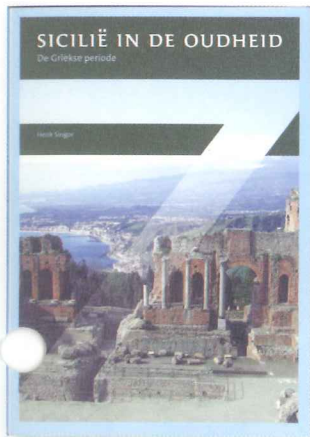
en
et
de
e
te
ngen

Het themanummer 2010 van *Hermeneus* had als onderwerp Sicilië en oudhistoricus Henk Singor verzorgde daarin het openingsartikel, *Sicilië, een historisch overzicht*. Over het recente boek schrijft de auteur in zijn Voorwoord dat hij aan de geïnteresseerde lezer die geen specialist is op dit terrein van de geschiedenis een beknopt overzicht wil bieden.

Daarbij heeft hij bewust gekozen voor de politieke geschiedenis van het eiland als achtergrond van allerlei culturele ontwikkelingen. Op die laatste zal de auteur, zo schrijft hij, maar in bescheiden mate ingaan.

Inderdaad, in zeven pagina's (p. 115-123) worden Griekse geschiedschrijvers, geleerden, dichters en religie besproken. Ondanks de ondertitel komen de Romeinen toch ook nog aan bod, zij het nadrukkelijk als Epiloog (p. 135-142) gepresenteerd.





De kern van het boek is zoals gezegd het historische beeld. Dit wordt degelijk en tegelijk aantrekkelijk en in soepele taal gepresenteerd. Na een eerste hoofdstuk over de vroegste contacten met de Griekse wereld volgen in hoofdstuk 2 en 3 respectievelijk de Griekse kolonisatie (8ste en 7de eeuw) en Het archaische Sicilië (6de eeuw tot na Himera). De 5de en 4de eeuw komen in de twee volgende hoofdstukken aanbod; in hoofdstuk 6 staat Sicilië tussen de hellenistische rijken en Rome centraal. Halverwege het boek staat een kleurkatern met fraaie foto's, onder andere van de kouros van Motya. Jammer dat afb. 2, een kaart van Sicilië in de oudheid, handgeschreven lijkt ingevuld en zeer slecht leesbaar is. De spelling van sommige plaatsnamen er op is vreemd: naast het (Griekse) Akragas staat Selinus, dat bij afb. 12 dan weer Selinunte (Selinous) wordt genoemd. Dat Motya een eilandje is, kun je op de kaart echt niet zien. Een beknopte bibliografie en enkele recente museumcatalogi sluiten het boek af. Onder de laatste ontbreekt *Sizilien. Von Odysseus bis Garibaldi* [tentoonstelling Kunsthalle Bonn 2008], waarschijnlijk omdat daarin de oudheid veel minder aandacht krijgt. Naast alle archeologische informatie die elders in werken over Sicilië aanbod komt, is dit mooi verzorgde boekje een nuttig en handzaam overzicht van het politieke kader waarbinnen al die cultuuruitingen tot stand kwamen.

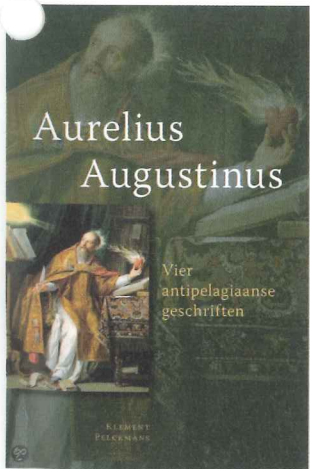
Thea L. Heres

Augustinus Voor Diehards

Aurelius Augustinus, *Vier antipelagiaanse geschriften*. Vertaling Izak Wisse en Raf Debaene. Uitg. Klement/Pelckmans, Zoetermeer 2014.

Hb 414 p. ISBN 978 90 8687 125 4 (NL)/
978 90 289 7558 3 (B) € 47,50.

Vooraf dankzij zijn vele preken en zijn *Belijdenissen* heeft Augustinus (354-430) een groep trouwe lezers in Nederland en Vlaanderen. Die waarderen vooral zijn scherpe verstand, inventieve bijbeluitleg en pastorale houding. In *Vier antipelagiaanse geschriften* toont Augustinus zich van een



minder to
theologisch
kerkva
en schrijv
en vrijheid
noodzaak
beruchte
Het levert
hart van d
Toch is he
Augustinu
Bij de pre
Drie van d
Ds. Izak V
et gratia;
vertaald d
vertaalstij
'vertaald l
bijzinnen.
samenvat
tussenkop
weerbarst
van twee
Lamberigt
Voor door
vrienden z
zijn. Maar
buiten ber
gepublice

Vincent H

Wim Jurg,
Islam de n
224 p. IS

Voor de m
belangste
Laatantiek
krijgen nog



UITGELICHT

Jeroen Wijnendaele, Romeinen en barbaren. De ondergang van het Romeinse Rijk in het Westen (Leuven 2013) Davidsfonds, 301 blz., € 27,50.

In de afgelopen decennia is het beeld van de 'val van Rome' in de geschiedwetenschap grondig veranderd. Het beeld van de grote volksverhuizing, waarbij vele volken kriskras door Europa trok, om zich uiteindelijk het grote gebied van het Westromeinse rijk toe te eigenen, is afgeweken voor veel complexere verklaringsmodellen. Uitgaande van dit recente onderzoek vertelt Jeroen Wijnendaele helder en overzichtelijk de geschiedenis van het Romeinse rijk tussen 375 en 493. De nadruk ligt daarbij op de politieke en militaire geschiedenis, en dan met name op de interactie van de Romeinse overheid met de verschillende groepen binnendringende 'barbaren'. Wijnendaele benadrukt terecht dat deze barbaren vooral losse krijgsbendes waren, waarvan de aanvoerders primair streefden

naar een positie in het rijksverband. Dat gold bijvoorbeeld voor Alarik, die pas na de mislukking van dit streven Rome plunderde (410) en de titel koning van de Goten aannam. De Germaanse bendes die in de vroege 5de eeuw het rijk binnen drongen, werden uiteindelijk door Flavius Constantius gepacificeerd en ingezet voor de grensbewaking en als militaire reserve. De vraag is dan, waarom de Westromeinse overheid er in de late 5de eeuw niet meer in slaagde de soevereiniteit over haar grondgebied te handhaven. Cruciaal was ongetwijfeld het verlies van de rijke provincie Afrika aan de Vandalen van Geiserik. Maar dat verlies werd, zo maakt Wijnendaele duidelijk, uiteindelijk veroorzaakt door de interne machtsstrijd aan het keizerlijke hof.

Henk Singor, Sicilië in de Oudheid. De Griekse periode (Hilversum 2013) Verloren, 144 blz., €15,-.

Sicilië kan tot de kerngebieden van de klassieke wereld gerekend worden. Indrukwekkende resten, zoals het theater van Syracuse of de tempels van Selinunte, getuigen van de materiële bloeiperiode van Sicilië in de Oudheid. Toch is de geschiedenis van het eiland in deze periode veel minder bekend dan die van Griekenland of Rome. In zijn boek vertelt Singor helder en betrouwbaar de geschiedenis van Sicilië in de Oudheid. De nadruk ligt daarbij op de politieke geschiedenis in de periode tussen 600 en 200 v.Chr., dat wil zeggen de periode voorafgaand aan de verovering van het eiland door Rome. Terecht heeft hij daarbij veel aandacht voor figuren als de tirannen Gelon, Dionysios I en Agathokles of de wetgever Timoleon, die een belangrijke rol hebben gespeeld in de Griekse geschiedenis, maar die bij een breder, ook gymasiaal geschoold publiek nauwelijks meer bekend zijn. Daarnaast worden de Griekse literatuur en filosofie, en met name de antieke geschiedschrijving van het eiland kort maar nauwgezet besproken. Het gevolg van het politieke uitgangspunt is wel dat de Romeinse en laatantieke periodes er bekaaid van af komen. Een iets bredere maatschappij- en cultuurhistorische beschouwing over deze periodes zou zeker lonend zijn geweest.

Thucydides, De Peloponnesische Oorlog; vertaling Wolther Kassies (Amsterdam 2013) Athenaeum-Polak & Van Gennep, 968 blz., € 54,95 (als e-book € 29,99).

Na Herodotus is Thucydides de tweede grote klassieke Griekse geschiedschrijver. Hij smeedde de reeks militaire conflicten tussen Athene en Sparta en hun beider bondgenoten vanaf 431 v.Chr. samen tot één grote oorlog, 'van grotere betekenis dan alle vorige. (...) Na dit was namelijk de grootste ontwrichting die de Grieken, een deel van de barbaren en in zekere zin het merendeel van de mensheid ooit heeft getroffen.' Thucydides wilde met het verslag van deze 'Peloponnesische Oorlog' wedijveren met Herodotus' geschiedenis van de Perzische Oorlogen. Anders dan zijn grote voorganger volgde Thucydides streng de chronologie van de gebeurtenissen, zonder al te veel etnografische en historische uitweidingen. Anekdoten zonder historische betekenis meed hij. Sobere betrouwbaarheid vond hij belangrijker dan een fraaie vorm. Maar evenals zijn voorganger Herodotus legde hij de hoofdpersonen van zijn verhaal retorisch doorwrochte redevoeringen in de mond om hun persoonlijkheid en motieven te karakteriseren, zoals de beroemde lijkrede van Perikles. Ondanks de strenge opbouw is deze onvoltooid gebleven geschiedenis een complex literair werk. De vertaler komt de lezer tegemoet door de boeken te voorzien van een inhoudsopgave en de hoofdstukken in een korte inleiding steeds samen te vatten en met de hoofdlijn van het verhaal te verbinden.

Bert Overbeek is historicus.

munten en inscripties), de manier waarop Nero aan zijn einde kwam, en ten slotte het voortleven van Nero's herinnering van na zijn dood tot de dag van vandaag. Het laatste hoofdstuk vormt de conclusie en tracht alle vaststellingen van het boek samen te brengen tot een globaal beeld van keizer Nero.

Het boek sluit af met een appendix waarin het antieke bronnenmateriaal kritisch wordt geëvalueerd, een lijst met zo'n 200 namen uit de oudheid die in het boek voorkomen, de eindnoten en een indrukwekkende bibliografie. Zoals we dat van het Davidsfonds gewoon zijn, heeft de uitgave een verzorgde vormgeving. Ze is rijkelijk voorzien van zwart-witillustraties, niet alleen van antieke beelden, munten en inscripties, maar ook van meer recente afbeeldingen die met Nero te maken hebben.



Sam Van Overmeire

Nero

Drie gezichten van een populaire keizer

Davidsfonds, Leuven, 2013

Paperback, 236 blz.

ISBN 978 90 5826 968 3

€ 27,50

www.davidsfonds.be

Alexander en Darius

Bespreking door Joeri Facq

Hij is de geschiedenis ingegaan als een van de grootste, misschien wel de allergrootste generaal aller tijden: Alexander III 'de Grote', de in 356 v.C. geboren zoon van de Macedonische koning Philippus II, die na de dood van zijn vader in 336 v.C. aan de macht kwam en bij zijn (mysterieuze) dood in 323 v.C. een wereldrijk had gesticht dat in de geschiedenis zijn gelijke niet kent.

Alexander had een bijzondere bewondering voor Achilles, de grote Griekse held die door Homerus lofprijzend wordt beschreven en van wie Alexander volgens bepaalde tradities mogelijk afstamde. Net zoals met zijn grote voorbeeld was gebeurd, hoopte ook Alexander op vereeuwiging van zijn naam en daden in de literatuur: een wens die werd verhoord, getuige daarvan de ontelbare geschriften die er in de loop der eeuwen over hem zijn verschenen.

Dat de persoon van Alexander uitgroeide tot legendarische proporties en dat zijn naam zich tot in de verste uithoeken van de toenmalige wereld verspreidde, hoeft niet te verbazen: hij was een politiek en militair genie dat de westelijke en de oostelijke wereld met elkaar verenigde, hij bezat een superieur militair inzicht en een overrompelende krijgstechniek, en hij wist als geen ander de plaatselijk beschikbare infrastructuur uit te buiten. Niettemin verliep de verovering van Perzië niet zonder slag of stoot.

Na zijn dood werd zijn gigantische rijk opgesplitst, tot de Romeinen in de 2e eeuw v.C. aan de gedeeltelijke hereniging ervan zouden beginnen (de prestatie van Alexander zouden ze evenwel nooit evenaren). Terwijl hij zelf enorm opkeek naar Achilles, diende Alexander later als voorbeeld voor Romeinse heersers als Julius Caesar en de keizers Traianus en Septimius Severus.

Het is moeilijk te bepalen of de overgeleverde literatuur een correct dan wel een gekleurd beeld geeft van de 'echte' Alexander de Grote. Gelukkig zijn er ook andere bronnen beschikbaar (documenten op klei, bast en leer) uit verschillende delen van het Perzische Rijk. Het is met die veelheid van bronnen dat zes auteurs aan

de slag gaan in het eerste deel van het boek *Alexander en Darius*, dat volledig gewijd is aan de historische Alexander. Daarin wordt eerst een beeld geschetst van het Perzische Rijk voordat Alexander aan zijn verovering ervan begon. Vervolgens gaat het over Alexanders militaire prestaties en de context waarin hij die kon verrichten, het spijkerschriftmateriaal over Alexander dat afkomstig is uit Babylonië, het oosterse koningschap van Alexander, de afbeelding van Alexander en Darius op het beroemde mozaïek uit het Huis van de Faun in Pompeii (thans in het Nationaal Museum in Napels) en ten slotte de vrouwen die een rol speelden in het leven van Alexander.

Naast deze historische en literaire Alexander is er ook een legendarische Alexander de Grote, zoals die wordt weergegeven in de vele Alexanderromans. Daarover gaat het hele tweede deel van het boek, waarin acht varianten van het thema worden behandeld: de Griekse, de joodse, de Egyptische en de Arabische Alexanderroman, Alexander in het Perzische *Boek der Koningen* (11e eeuw), een Byzantijnse Alexanderroman, de *Alexandreis* van Walter van Châtillon (12e eeuw) en Alexander als Dionysus in Louis Couperus' *Iskander* (20e eeuw).

Alexander en Darius bevat voorts een katern van 32 pagina's met kleurenillustraties. Het boek eindigt met een chronologisch historisch overzicht van Alexanders leven en militaire prestaties, en met een uitgebreide bibliografie. Het is het eerste deel in de *Zenobiareeks*, die Uitgeverij Verloren publiceert in samenwerking met de Stichting Zenobia.



Diederik Burgersdijk, Wouter Henkelman, Willemijn Waal (red.)

Alexander en Darius

De Macedoniër in de spiegel van het Nabije Oosten

Uitgeverij Verloren, Hilversum, 2013

Paperback, 267 blz.

ISBN 978 90 8704 383 4

€ 25,00

www.verloren.nl

Sicilië in de oudheid

Bespreking door Joeri Facq

Als tweede deel in de *Zenobiareeks* van Uitgeverij Verloren verscheen het boek *Sicilië in de oudheid* van de Leidse oudhistoricus Henk Singor. Sicilië heeft in de geschiedenis van het Middellandse Zeegebied een belangrijke rol gespeeld op politiek, economisch, cultureel, religieus en filosofisch vlak. Het eiland werd beïnvloed door de Feniciërs, de Grieken, de Carthagers en ten slotte de Romeinen.

In dit boekje krijgt de lezer vooral een beknopt overzicht van de politieke geschiedenis van Sicilië, waarbij de andere domeinen slechts in beperkte mate aan bod komen. De auteur heeft zich ook toegespitst op de periode dat Sicilië nog geen onderdeel uitmaakte van het Romeinse Rijk, omdat er op dat moment een einde kwam aan de zelfstandigheid en dus aan de eigen politieke geschiedenis van het eiland.

Het werk is chronologisch opgevat en bestaat uit zeven hoofdstukken. Hoofdstuk 1 behandelt de oorspronkelijke bevolkingsgroepen van Sicilië en de eerste contacten met de Griekse wereld. Hoofdstuk 2 gaat over de Griekse kolonisatie in de achtste en zevende eeuw v.C. (de stichting van verschillende steden, hun militaire en sociale positie en hun verhouding tot de moedersteden). In hoofdstuk 3 wordt het archaische Sicilië besproken. In hoofdstuk 4 komen de democratie en de tirannie in de vijfde eeuw v.C. aan bod, waarbij span-

ningen ontstaan tussen verschillende stadstaten en zowel Athene als Carthago zich zullen bemoeien. Hoofdstuk 5 gaat verder op de staatsvormen in de vierde eeuw v.C. met bijzondere aandacht voor de heerschappij van Dionysius I en II. Hoofdstuk 6 behandelt de overgangperiode tussen het hellenistische Sicilië en de Romeinse overheersing, waartoe de eerste en de tweede Punische oorlog uiteindelijk zullen leiden. In het korte hoofdstuk 7 wordt nog iets verteld over Sicilië in de Romeinse tijd.

Sicilië in de oudheid bevat ten slotte een katern van 8 pagina's met kleurenillustraties en een heel beknopte bibliografie.



Henk Singor
Sicilië in de oudheid
De Griekse periode
Uitgeverij Verloren, Hilversum, 2013
Paperback, 144 blz.
ISBN 978 90 8704 386 5
€ 15,00

www.verloren.nl

De klassieke oudheid in de islamitische wereld

Bespreking door Joeri Faq

Iedereen zal het erover eens zijn dat onze Europese beschaving veel heeft geërfd van de cultuur van de klassieke oudheid, maar dat diezelfde cultuur ook invloed heeft uitgeoefend op de beschaving van de Arabische, Perzische en Turkse cultuur ligt waarschijnlijk minder voor de hand. In dit themanummer van het tijdschrift *Lampas* wordt in zeven bijdragen de aangenomen tegenstelling tussen de klassieke en de islamitische cultuur ter discussie gesteld en genuanceerd. Daarbij beperken de auteurs zich tot de periode vanaf de middeleeuwen tot de val van Constantinopel in 1453.

In het inleidend artikel, *Polyphemus in Anatolië*, heeft Rolf Strootman het over de mogelijke invloed van Homerus op oosterse literatuur en over de vraag of Griekse wetenschappelijke kennis via de islamitische wereld aan het westen werd doorgegeven en zo tot de wetenschappelijke revolutie in het zeventiende-eeuwse Europa heeft geleid.

Robbert Woltering gaat in zijn artikel *De oudheid onder Ummayyaden en Abbasiden* in op de manier waarop de dynastie van de Ummayyaden modellen van Romeinse keizerlijke grootsheid overnam, zelfs in de Arabische religieuze bouwstijl. Hun opvolgers, de Abbasiden, kozen voor een meer Perzische bouwstijl, maar toonden wel belangstelling voor het intellectuele erfgoed van de Grieken, in het bijzonder de natuurfilosofische geschriften, die van het Grieks naar het Arabisch werden vertaald.

Het artikel *Nergens slimmer dan in Spanje* van Remke Kruk bespreekt opvattingen over de samenhang tussen geografische locatie en natuurlijke ontwikkeling in het werk van Arabische geleerden. Griekse theorieën van vooral natuurfilosofen hadden een grote invloed op het Arabische denken. Daarbij is vooral Hippocrates een belangrijke bron van inspiratie. Deze invloed wordt geïllustreerd aan de hand van enkele concrete voorbeelden uit de Arabische literatuur.

In het artikel *A philosopher between East and West: Aristotle and the 'Secret of Secrets'* onderzoekt Michele Campopiano hoe de gedeelde culturele erfenis van de klassieke beschaving de uitwisseling van ideeën tus-

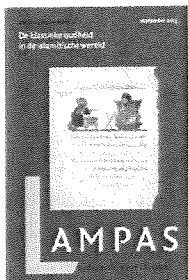
sen de islam en het late christendom mogelijk maakte. In het Arabische geschrift *Het geheim der geheimen* worden immers adviezen voor heersers gegeven die teruggaan op Aristoteles. De reputatie van die vermeende auteur zorgde ervoor dat het werk in het Latijn werd vertaald en daarmee grote invloed uitoefende op het denken van christelijke filosofen.

Richard van Leeuwen betoogt in zijn artikel *De 'Duizend en één nacht' en de 'Odyssee'* dat de Griekse literatuur nauwelijks enige invloed heeft gehad op de beroemde Arabische verhalenbundel, met uitzondering van de episode over de grot van de nimfen in de *Odyssee*, die in *Duizend en één nacht* terugkomt in het verhaal over de slangenkoningin, zij het niet rechtstreeks, maar wel via een filosofische omweg.

Alexander de Grote is zo een legendarische figuur dat er al sinds de oudheid allerlei verhalen over hem de ronde deden, die vaak uitmondten in de zogenaamde Alexanderromans. In het artikel *De Arabische Alexanderroman en Alexanders ontmoeting met de Amazonen* toont Faustina Doufikar-Aerts aan dat niet alleen het westen een traditie van Alexanderromans heeft, maar dat de legenden over de beroemde Macedoniër ook in de islamitische wereld wijd verspreid waren. Waar nodig werden er enkele aanpassingen gedaan om de figuur van Alexander te laten passen in het islamitische wereldbeeld, maar in grote lijnen bleven de oorspronkelijke verhalen onveranderd.

De laatste bijdrage in het tijdschrift is *Mehmet Caesar* van Rolf Strootman. Toen de Ottomaanse heerser Mehmet II in 1453 Constantinopel veroverde, nam hij de titel 'keizer van het Romeinse Rijk' aan. Daarmee sloot hij aan bij het idee van de wereld als een politieke eenheid onder het bewind van één heerser en één god. Om zijn aanspraak op de wereldheerschappij nog te versterken, maar ook om persoonlijk nog meer tot de verbeelding te spreken, koos hij bovendien Alexander de Grote als een rolmodel, die ook in de islamitische wereld een gerespecteerde figuur was.

Alle artikelen in deze *Lampas* zijn voorzien van een behoorlijke bibliografie. De invloed van de klassieke oudheid op de islamitische wereld is ongetwijfeld een onderwerp waarmee de meesten van ons niet zo vertrouwd zijn. Dat maakt dit themanummer tot hoogst originele en interessante lectuur.



Lampas (jg. 46 nr. 3)
De klassieke oudheid in de islamitische wereld
Uitgeverij Verloren, Hilversum, 2013
Paperback, 96 blz.
ISBN 978 90 8704 384 1
€ 11,00
www.verloren.nl

aanrader grieks sicilië

Sicilië in de oudheid: De Griekse periode

geschreven door Henk Singor

Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2013

Zenobiareeks nr. 2

144 p., enkele (kleuren) illustraties

ISBN 978-90-8704-386-5 • € 15

Sicilië heeft de vorm van een driehoek - al door Pindarus in het begin van de vijfde eeuw vC herkend en beschreven - vandaar de Oud-Griekse naam *Thrinakia*, later *Trinakria* (waarin *tri* = drie en *akrai* = hoeken). Herodotos noemde Sicilië *Sikelia* of *Sikania* ongetwijfeld afgeleid van de namen van de inheemse stammen *Sicani* en *Siculi*.

Vandaar ook de moderne naam *Sicilia*.

In zeven hoofdstukken beschrijft Henk Singor, die voor zijn pensionering oude geschiedenis doceerde aan de universiteit van Leiden, de geschiedenis van Grieks Sicilië. Bewust heeft de auteur gekozen voor "de politieke geschiedenis van het eiland als achtergrond van allerlei culturele ontwikkelingen. Op die laatste, bijvoorbeeld de literatuurgeschiedenis, de geschiedenis van de beeldende kunst, van de religie enzovoorts" (p.7) gaat de auteur "in bescheiden mate" in.

Hoofdstuk 1 behandelt heel kort de voor-Griekse bevolkingsgroepen en de allereerste contacten van de Grieken met het eiland. Ook voor de mythologische verhalen waarin Sicilië figureert is enige aandacht (p.12-14). Waarom, wanneer en hoe de Grieken naar Sicilië gingen en zich daar vestigden in de achtste en zevende eeuw vC zijn de onderwerpen die in hoofdstuk 2 aan bod komen. Vreedzaam of met grof geweld stichtten de Grieken hun steden aan de kusten. Ook op de logische vraag "Gingen ook Griekse vrouwen mee?" wordt door Singor antwoord gegeven (p.25). De Griekse nieuwkomers troffen niet alleen 'inheemse' groepen aan, ze werden ook geconfronteerd met Phoeniciërs (Puniërs), Etrusken en de bewoners van het Italische vasteland.

Hoofdstuk 3 (Het archaische Sicilië) schetst het ontstaan en de ondergang van de tirannieën en het probleem van de geschiedschrijving. Immers veel van de Griekse geschiedschrijving over deze periode is verloren gegaan (of slechts fragmentarisch via latere schrijvers bewaard gebleven). Ook komt in dit hoofdstuk heel duidelijk naar voren het verschil in de politieke ontwikkelingen tussen het moederland (Griekenland) en de Griekse steden op Sicilië (p.33-34, 42, 47). Het is een complexe geschiedenis van strijd tussen Griekse steden en tussen macho's (tirannen). Manipulatie, geweld, huurlingen

Toch is deze zesde eeuw vC een bloeiperiode voor de Griekse steden die in korte tijd macht en rijkdom vergaarden. De eerste stenen tempels werden gebouwd en zilveren munten geslagen.

In de vijfde eeuw gaan (hoofdstuk 4) verdwijnen de tirannieën langzaam maar zeker en de steden worden - later dan in het moederland - democratieën (in de Griekse betekenis). De bouwactiviteiten bleven doorgaan om het prestige van de stad nog beter te laten zien, de

nabuurstad te overschaduwen en de goden te eren! Men was verzot op tragedies en komedies die in grote theaters op het toneel werden gebracht. De verdrijving van de tirannen betekende zeker niet dat de spanningen tussen de Griekse steden op Sicilië onderling ook verdwenen waren. "Niet zelden lijkt de democratie gevoelens van chauvinisme en een agressieve houding jegens de buitenwereld juist te hebben aangewakkerd" (p.58). Verder werden de steden op Sicilië ook meegezogen in de Peloponnesische Oorlog (431-404vC) in het moederland. Aan het eind van de vijfde eeuw rustte Athene, vooral op het verzoek van Segesta, een expeditie uit naar Sicilië. Deze expeditie tegen Syracuse zou voor Athene in een tragedie eindigen en Syracuse versterkte in 413 weliswaar zijn positie in Sicilië, maar was verzwakt zodat Carthago enkele steden op het eiland kon verwoesten en zijn invloedssfeer uitbreiden.

Hoofdstuk 5 behandelt de heerschappij van Dionysios (405-367 vC) en zijn opvolgers. Of hoe de Syracusaanse tiran zich macht en land verwierf, hoe dat vrij snel na zijn dood teloor ging en hoe de Korinthiër Timoleon op Sicilië te werk ging. De hellenistische periode beschrijft de auteur in hoofdstuk 6 en heel summier in hoofdstuk 7 (p.135-143) belicht hij Romeins Sicilië. De erg beknopte bibliografie (p.144) beslaat één pagina.

Het boekje is zeer geschikt om enige orde te scheppen in de nogal chaotische geschiedenis van Grieks Sicilië. Jammer vond ik wel dat er slechts één kaartje van Sicilië (veel te klein) in het boek is afgedrukt. Meer historische kaartjes en plattegronden zouden de tekst hebben verduidelijkt en verlevendigd.

Hoe dan ook voor slechts €15 krijgt u met *Sicilië in de oudheid* een prima overzicht van de Griekse geschiedenis van het eiland.
Een must voor elke Sicilië-ganger!